

Enhet 5 – Å gjøre din læringsarena på garden kjent.

Her vil vi se på mulighetene for at din gård blir kjent som en læringsarena spesielt for barn og ungdommer. Mange bønder i Norge som har begynt med barnehager og skoler har senere fått spørsmål om arbeidstrening, terapi, språkopplæring og andre sosial-pedagogiske oppgaver. Hvordan kan man nå frem til målgrupper og myndigheter?

Innpaatenet er merkenavnet som har blitt utviklet i Norge. For å bli en IPT godkjent gård må man ha et produksjonsnummer i landbruk. De som ikke har aktive gårdsbruk, men har en småbruk, hage, dyr eller friluftaktiviteter kan også tilby tjenester, men ikke som en IPT arena. Matmerk har ansvar for IPT gårder og har flere dokumenter som refereres til her som hjelp til gårder som vil etablere et tilbud.

Matmerk

I tillegg, er erfaringen fra kursene som har blitt holdt i mange deler av landet (Gården som pedagogisk ressurs, Gården og kysten som læringsarena) lagt ut i en håndbok på:

Living Learning

Noen økologiske gårder i og i nærheten av store byer har muligheter for å tilby tjenester på det private markedet. For eksempel, har Kongsgården i Oslo tusenvis av besøkende til «Kuslipp» på våren. Kongsgården er også besøksgård for barnehager og skoleklasser med omvisning på gården og tilbyr kurs for skolebarn i sommerferien. Likevel er samarbeid med det offentlige den største muligheten for gårder i Norge å tilby pedagogiske tjenester. Enhet 5 vil rette seg først og fremst mot samarbeid med offentlige institusjoner for læring.

Hvis du vil vite mere om hvordan promovere aktivitetene på gården din, kan du lese mere om dette i Enhet 6 Del 3 [Her](#)

Hva er målet i denne enheten?

Del 1. Kartlegging av egne ressurser og ønsker

Før man begynner med markedsføring av gården som en læringsarena, er det viktig at man har kartlagt egne ressurser og ønsker. For de som er vokst opp på en gård, kan det være nyttig å se med nye briller hva gården kan tilby. Like viktig er det å stille spørsmål til alle involverte i gårdens drift om hvilken aldersgruppe og type aktivitet de ønsker å tilby.

Del 2. Blir kjent med målgrupper og deres behov

Hva finnes det behov for og hvordan imøtekomme behovene i lokalsamfunnet for læringsarenaer hvor samarbeidet med naturen stor i fokus? Hvordan går man frem for å møte mennesker i nøkkelposisjoner i skolen og forvaltning?

Del 3. Hvordan åpne gårder og få kontakt med målgrupper

I denne delen kan du reflektere over måter å få interesse for læringsmulighetene på din gård hos skoler, barnehager eller

fritids organisasjoner.

Etter å ha gjennomført denne enheten vil jeg ha lært...

1. Hvordan kartlegge bade muligheter, ressurser og ønsker på garden.
2. Hva er behov og rammene for det dere vil tilby?
3. Hvordan gjør gården og tilbudet kjent i lokalsamfunnet?

Del 1 – Kartlegging av egne ressurser og ønsker

Hvilke ressurser finnes på din gård som kan blir en ressurs for læring hos barn og ungdommer? Når man tar seg tid til å kartlegge hva gården kan tilby, er det lettere å vise til konkret muligheter for gården som læringsarena. Det er ikke bare gardens produksjoner med planteavlinger og husdyr, men bygninger, historie, landskapselementer, geologi og klima som er av interesse. Har man gjennomført en grundig kartlegging, så er det mye lettere å beskrive både skriftlig og muntlig hvordan gården kan brukes som en arena for læring. Nedenfor finnes et eksempel av en kartlegging av pedagogisk verdifulle ressurser som har blitt brukt på kurset, Gården som pedagogiske ressurs.

Registreringsoppgave for gårdbruker i Gården som pedagogiske ressurs/InnpåTunet

I tidligere kurs har vi merket at bøndene ikke alltid har lett for å se hvilke ressurser de disponere over i forhold til barns behov. Denne registreringen kan bidra til å få frem et bilde av hva gårdene kan tilby skolene. Kanskje blir det lettere for både bonden og skolen å se mulighetene for samarbeid etter at man har arbeidet med et slikt bilde.

Beliggenhet

Hva slags landskap ligger gården i? Finnes det flotte utsiktspunkter eller steder hvor man får en oversikt over gården? Hvor langt er det til naboer? Driver de med noe produksjon, håndverk, husflid eller hobby som kunne være til berikelse for elevene? Er de interessert i et samarbeid om gården som læringsarena?

Historie

Hvor gammel er gården? Hva slags liv har vært her før? (kombinasjonsbruk, husmannsplass osv.) Finnes det historier om de som bodde her før? Finnes det rester etter tidligere bosteder, gravhauger? Hvilke bygninger fantes tidligere på gården (for eksempel vannmølle, tjæremine)? Hvor tidlig blir gården nevnt i historiske dokumenter? Vet man hvor mange som bodde på gården for 50 år siden, 100 år siden og enda lenger tilbake? Er det stedsnavn på gården som gir elevene en historisk eller landskapsmessig tilknytning?

Lovverk

Er det restriksjoner som angår eiendommen som f.eks. verneverdige bygninger, verneområder osv? Finnes det utbyggningsplaner? Har kommunen veiplaner, planer om skianlegg eller friluftsareal?

Jord og geologi

Hvilke jordtyper finnes på gården? Er det steder hvor jordprofilen vises tydelig? Hvor finnes det matjord med spesielt mye synlig liv (f.eks. meitemark, spretthaler, ovs.). Hva slags stein ligger til grunn for jorden og hvilke steinforekomster er det på gården? Har det vært gruvedrift på eller i nærheten av gården? Er det områder som egner seg for enkel klatrelek eller områder som er farlige?

Hydrologi

Er det elver eller bekker som renner gjennom gården? Har gården en egen brønn? Finnes det tjern, vann eller strandlinje? Er det mulig å samle tang, grave torv, lage en vannmølle?

Klima

Hvilke klimasone(r) hører gården til? Høyde over havet? Høydeforskjeller? Hvilke retninger blåser det mest fra i de forskjellige årstidene? Er det steder som ligger skjermet som egner seg til samlingsplasser? Hvor, og når på året er det behov for le med tanke på rasteplasser, hagebruk osv.?

Himmelretninger og sol

Finnes det varme skråninger der snøen smelter først som egner seg for eksempel til en elevhage?

Nedbør

Må en elevhage ha tilgang til vann? Er det egnete rutsjebakker på vinteren? Hvor legges snøen til lagring? Kan snøen legges slik at elevene får bedre utfoldelses muligheter?

Vegetasjon og dyreliv

Hva slags skog finnes på eiendommen? Er det områder som egner seg til skogspleie, rydding eller planting av skoleklasser? Er det sjeldne eller truede plantearter på gården? Finnes områder med myr? Natureng? Hvilke ville dyr finnes i utmarka? Er det områder med spesielt rikt fugleliv og insektliv? Kan man vise til nytte-/skadevirkninger? Er det områder som er viktig for trekkfugler?

Produksjon

Hva er det gården produserer? Er andre produksjonsformer under vurdering? Er det noe som produseres kun for eget bruk? Hva var hovedproduksjon tidligere? Hva må kjøpes inn til gården for å holde produksjon i gang? Er det noe form for direkte salg av produkter fra gården?

Mennesker og husdyr på gården

Hvem bor på gården? Hvor mange deltar i drift av gården? Hvem kan være med når elevene kommer? Hva slags husflid og håndverk kan gårdsfolk? Finnes det dyr på gården som ikke er en del av en produksjon?

Veier, adkomst, offentlig transport

Hvordan er veinettet? Har elevene mulighet til å gå eller sykle til gården? Er det gamle stier som kan ryddes og brukes? Finnes det rutebusser eller skolebusser som passerer gården? Er det parkerings muligheter til de som kommer med privat bil?

Bebyggelse

Eksisterende bygninger. Er det noe som egner seg som samlingsplass innendørs/under tak? Er det minst et toalett tilgjengelig for elevene uten å gå gjennom huset? Finnes det en grue eller kjøkken for å lage mat? En bakovn? Benker og bord? Hvis ikke, er det muligheter for å sette noe i stand? Finnes det verksteder – for eksempel sløyd, smie, sag, veksthus, mekanisk verksted, osv som kan brukes?

Forurensning/Rot

Er det steder på gården med mye støy? Eksos? Finnes det gamle søppelplasser som kan være farlige? Står det gamle redskaper, gammelt materiale eller annet som kan gi inntrykket av rot? (Dette er en selvfølgelig del av KSL revisjon med sjekklister 1 – Generelle krav; 2 – Helse, miljø og sikkerhet; og 11 – Innpåtunet gårder).

Redskaper

Hvilke redskaper kan være av pedagogisk interesse for bruk med barn/ungdommer (for eksempel separator, rokk, halmbinder, hesteredskaper, osv.) Finnes det redskaper av historisk interesse? Kan elevene oppdage selv hva de var brukt til? Finnes det redskaper som elevene kan være med på å sette i stand og vedlikeholde? Finnes det datastyring på gården som melkerobot?

Kartlegging og godkjenning som Innpåtunet gård

Alle gårder med produksjonsnummer kan benytte seg av sjekklister, revisjon og godkjenning av ITP revisor. Kvalitetssystem i Landbruk (KSL) og Helse, Miljø og Sikkerhet (HMS) i tillegg til sjekklister 11 for IPT gårder er nødvendig for godkjenning. Naturbrukstilbud til barnehager og skoler på steder som ikke har produksjonsnummer ville også dra nytte av en gjennomgang av sjekklister.

Se: <https://www.matmerk.no/no/inn-pa-tunet/nyttige-dokumenter>

Kartlegging av egne ønsker og motiver

Det finnes mange spørsmål som bør stilles før et tilbud kan utformes. Hvorfor vil jeg/vi bruke garden som læringsarena for barn og ungdommer i lokalsamfunnet? Har det å gjøre med å få kontakt med andre, gi egne barn en identitet i forhold til garden de kommer fra, eller lage en arbeidsdag som består av flere menneskemøter på gården?

Av de som bor på gården eller nabogården, hvem kan og vil bidra til et pedagogisk opplegg på gården. På mange gårder har kårfolk bidratt med tradisjonell baking og konservering, håndverk og stedshistorie.

Hva målsetningen for en pedagogisk virksomhet på gården? Hvor mye, med hvilken aldersgrupper, enkelte elever med vedtak (elever med IOP, Individuell Opplæringsplan) på skolen eller økter med hele klasser/grupper er det man ønsker?

Bønder har et mangfold av oppgaver og ferdigheter som brukes i hverdagen. Hvilken ferdigheter eller interesser ønsker man å dele med barn og ungdommer? Gården er en annerledes arena for læring enn skolen. Elevene vil kunne lære gjennom å gå ved siden av, observere og prøve selv de oppgavene bonden gjør. Fortelling rundt bordet eller bålet kan også bidra til lærerike økter. Noe har også fritidsaktiviteter.

Det er også mulig at bonden og familien har lyst å utvikle noe de savner, som en kjøkkenhage, en liten hønsegård, en lavå eller annen samlingsplass. Slike arenaer egner seg som prosjekter som elever kan være med å utvikle og lett få en opplevelse av eierskap til.

Se også: <http://www.livinglearning.org/PDF%20documents/Veidledningshefte/GSPRVeiledningshefte7.pdf>

Hva vil man nå ut med?

Når man har kartlagt ressursene og funnet hva man vil satse på, er det avgjørende å gjøre det kjent. Mange gården bruker kartlegging som grunnlaget for en brosjyre som kan legges frem for skoler, barnehager og kommunale myndigheter. En brettet A-4 ark med bilder fra gården og aktiviteter som gården kan tilby er et nyttig redskap. Et vakkert skilt til gården og en hjemmeside er i tillegg de viktigste elementer i få frem gårdens ressurser.

I Norge har andelsgårder og gårdsbutikker vokst frem som møtesteder i lokalsamfunnet. På slike gårder kan skrittet mot et pedagogisk arbeid være nærliggende. Foreldrene kommer med barna fordi de ønsker at barna opplever hvor maten kommer fra. Hvis gården kan tilby et læringsarena til skoler og barnehager, vil kjennskap til gården og de mulighetene for meningsfulle aktiviteter kunne bli utvidet og utviklet videre.

Del 2 – Bli kjent med målgruppen og deres behov

For å få en mulighet til å tilby barn og ungdommer læringsrike økter på gården, er det viktig å sette seg inn i både barnas behov og målsetningene for skolen og barnehagen. Lærere og skoleledere har en annen hverdag og virkelighet enn det bonden har på gården og det er viktig for bonden å bruke tid for å sette seg inn i rammene og begrepene som er styrende i skolen og barnehagen. En dialog er avhengig av et felles språk.

Oppvekst vilkår for barn og ungdommer

I innledningen til e-læringskurset skrev vi om barnas manglende erfaring med matens opprinnelse, betydning av meningsfulle oppgaver for barn og ungdommer og også om undervisning for bærekraftig utvikling. Økter på en gård kan gi barna innsikt om hvordan maten kommer til butikken og på bordet. På en økologisk drevet gård kan de få innsikt i hvordan ressursene på stedet kan best brukes til å produsere mat. I tillegg til viktig læring i mange fag, kan deres trygghet og tillit til livet styrkes. Trygghet er avhengig av at man gjennomskue forstår hva som ligger til grunn for hverdagen. Maten utgjør en stor del av barnas hverdag og er samtidig avgjørende for helsen.

I tillegg pregers barndommen i dag av store endringer i oppvekst vilkår. Det er blitt en stillesittende hverdag for både barn og voksne. I Stortinget drøftes det hvordan skolene kan få mer fysisk aktivitet inn i timeplanen. Kan ikke noe av behovet for fysisk aktivitet dekkes av praktisk arbeid med jorden?

Undervisning i bærekraftig utvikling skal være en av tre søyler som går gjennom alle fag på alle alderstrinn på skolen. Lærerne trenger hjelp til å få dette til. Samarbeid med en økologisk drevet gård et grunnlag å bygge på. I alle oppgaver på gården kan aspekter av bærekraft konkretiseres samtidig som elevene får lov å bidra konkret til de endringene som er nødvendig i matproduksjon.

Alle kan gjøre seg refleksjoner om hva en gård har å bidra med i læringsmiljøet for barn og ungdommer, men de som er kjent med gården har mulighet til å konkretisere dette som en motivasjon for samarbeid.

Hva bør bonden vite om skolen/barnehagen?

Både barnehagen og skolen stor i endringsprosesser som gjør at voksne som vil samarbeide med de lærende institusjonene behøver å sette seg inn i rammene og organisasjonen. Man bør vite hva slags krav og forventning barnehagelærere og skolepersonal arbeider med for å kunne se hva gården og bonden kan bidra med.

Barnehagen

Kanskje du har trodd at barnehagen dreier seg om lek, samvær og sanseopplevelser. Det gjør det fortsatt, men barnehagen har en rammeplan som inndeles barnehagens virksomhet i syv fagområder:

- Kommunikasjon, språk og tekst
- Kropp, bevegelse, mat og helse
- Kunst, kultur og kreativitet
- Natur, miljø og teknologi
- Antall, rom og form

- Etikk, religion og filosofi
- Nærmiljø og samfunn

Samarbeid og turer til en gård kan omfavne alle disse fagområder. Språket blir stimulert av møtet med dyr og planter, av deltagelse i alderstilpassete oppgaver. Motorikken utfordres ved alt de deltar i. Muligheten til å smake gulerøtter rett fra åkeren eller epler fra trærne bidra til mat og helse. Jordbrukskultur er grunnlaget for forståelse av den historisk utvikling av kultur. Gårder har som oftest gamle redskaper (teknologi) og bruksgjenstander som forteller levende om norsk kultur. Barna er ute i naturen som de kan knytte seg til og føle ansvar for. Poteter i bøtten vil bli telt og det er lett å snakke om hva skjedde nå en lamm eller kylling døde og om de har alt de trenger for et godt liv. Og så er gården en viktig del av nærmiljø som leverer mye av maten til samfunnet.

Det kan være en fordel for barnehagen å vite at bonden har satt seg inn i rammeplanen og kan bidra til de fagområdene som skal inkluderes. For barna er det et møte med mange levende organismer som kan være litt utfordrende, men hvis de får tid å ro i møtet med gårdsmiljøet, kan det gi dem nøkkelpålevelser for resten av livet.

Skolen og læreplanverket

(Skrevet av Synnøve Borge)

Skolekultur og "agri-kultur" er to svært forskjellige kulturer. Hvis samarbeidet skal kunne lykkes, må bonden få et innblikk i både premissene som styrer lærernes gjerninger, og i hvordan skolen fungerer som organisasjon. I neste kapittelet får lærerne en mulighet for å få et innblikk i bondens virkelighet. Dette kan på ingen måte erstatte det arbeidet som vi understreker på kursene: å oppsøke hverandres arbeidssteder og innlede en felles planleggingsprosess.

Å være lærer er langt fra å kunne velge selv det som man ønsker å lære bort. Lærerne er i høy grad underlagt både lovverk og læreplanverk. I tillegg har læringsmålene på mange måter blitt snevret inn og tydeligere presisert. Samtidig har lærerne også fått en større frihet når det gjelder metodene for innlæringen.

Som profesjonell lærer må man både vite om alle regulerende faktorer, men også være i stand til å lage seg albuerom innenfor disse begrensningene som er styrt utenfra.

Som bonde eller interessert i "levende læring" er det lurt å sette seg inn i noe av lov- og planverket fordi disse nettopp også gir rom for at undervisning kan og noen ganger skal skje utenfor klasserommet. Og det er lurt å kjenne til lærerens begrensninger og muligheter.

Opplæringsloven

- er på en måte rektors rettesnor og "bibel" i daglig drift av skolen. Denne er styrende for hvordan skolen skal og kan organisere undervisningen.

Verdt å merke seg er bl.a. **Formålsparagrafen**:

§ 1-2. Formålet med opplæringa

Grunnskolen skal i samarbeid og forståing med heimen hjelpe til med å gi elevane ei kristen og moralsk oppseding, utvikle evnene og føresetnadene deira, åndeleg og kroppsleg, og gi dei god allmennkunnskap, slik at dei kan bli gagnlege og sjølvstendige menneske i heim og samfunn.

Den vidaregåande opplæringa skal ta sikte på å utvikle dugleik, forståing og ansvar i forhold til fag, yrke og samfunn, og hjelpe elevane, lærlingane og lærekanidatane i deira personlege utvikling. Den vidaregåande opplæringa skal vere med på å utvide kjennskapen til og forståinga av dei kristne og humanistiske grunnverdiene, den nasjonale kulturarven vår, dei demokratiske ideane og den vitskaplege tenkjemåten og arbeidsmåten. Opplæringa i grunnskolen og den

vidaregåande opplæringa skal fremje menneskeleg likeverd og likestilling, åndsfridom og toleranse, økologisk forståing og internasjonalt medansvar.

Opplæringa skal leggje eit grunnlag for vidare utdanning og for livslang læring og støtte opp under eit felles kunnskaps-, kultur- og verdigrunnlag og eit høgt kompetansenivå i folket.

Opplæringa skal tilpassast evnene og føresetnadene hjå den enkelte eleven, lærlingen og lære kandidaten. 32 Det skal leggjast vekt på å skape gode samarbeidsformer mellom lærarar og elevar, mellom lærlingar, lære kandidatar og bedrifter, mellom skole og heim, og mellom skole og arbeidsliv. Alle som er knytte til skolen eller til lærebedriftene, skal arbeide for å hindre at elevar, lærlingar og lære kandidatar kjem til skade eller blir utsette for krenkjande ord eller handlingar. Endra med lov 30 juni 2000 nr. 63 (i kraft 1 aug 2000, etter res. 30 juni 2000 nr. 645).

Se også de andre kapitlene i opplæringsloven, det er mye å hente her! F. eks:

Kapittel 2. Rett og plikt til grunnskoleopplæring

Kapittel 3. Rett til vidaregåande opplæring

Kapittel 4. Vidaregåande opplæring i bedrift

Kapittel 5. Spesialundervisning

Kapittel 7. Skyss og innlosjering i grunnskolen

Kapittel 8. Organisering av undervisninga

Kapittel 9a. Elevane sitt skolemiljø

Spesielt er kapittel 5 interessant:

§ 5-1. Rett til spesialundervisning

Elevar som ikkje har eller som ikkje kan få tilfredsstillande utbytte av det ordinære opplæringstilbodet, har rett til spesialundervisning. I vurderinga av kva for opplæringstilbod som skal givast, skal det særleg leggjast vekt på utviklingsutsiktene til eleven. Opplæringstilbodet skal ha eit slikt innhald at det samla tilbodet kan gi eleven eit forsvarleg utbytte av opplæringa i forhold til andre elevar og i forhold til dei opplæringsmåla som er realistiske for eleven. Elevar som får spesialundervisning, skal ha det same totale undervisningstimetallet som gjeld andre elevar, jf. § 2-2 og § 3-2.

(Se også kapittel 11 om spes.

ped.: <http://www.livinglearning.org/PDF%20documents/Veidledningshefte/GardenSomPedagogiskResurs11.pdf>)

I den grad opplæringsloven er rektors "bibel", så er **LÆREPLANVERKET** lærernes "hellige bok"... Formet av landets styrende politikere og deres ønsker om hva dagens skole skal inneholde, om hva dagens elever skal lære på skolen. Dagens læreplanverk har fått navnet Kunnskapsløftet:

KUNNSKAPSLØFTET er sammensatt av flere deler:

Generell del

Denne delen starter med: "Opplæringens mål er å ruste barn, unge og voksne til å møte livets oppgaver og mestre utfordringer sammen med andre." Osv... Les og bla mye i denne generelle delen. Den tar for seg de forskjellige mennesketypene, som skal bli ivaretatt av skolen. Her er mangt og mye å hente av gode tungtveiende argumenter for å få elevene ut. Kanskje er det denne delen av læreplanen som har trangest kår innenfor klasserommets vegger?

Mennesketypene:

- Det meningssøkende menneske
- Det skapende menneske
- Det arbeidende menneske
- Det allmenndannende menneske
- Det samarbeidende menneske
- Det miljøbevisste menneske
- Det integrerte menneske

I alle fall er de fleste lærere langt mer opptatt av å sette seg grundig inn i den spesielle delen. Denne er delt inn i følgende deler:

Læringsplakaten,

som sier at skolen og lærebedriften skal:

- gi alle elever og lærlinger/lærekandidater like muligheter til å utvikle sine evner og talenter individuelt og i samarbeid med andre;
- stimulere elevenes og lærlingenes/lærekandidatenes lærelyst, utholdenhet og nysgjerrighet;
- stimulere elevenes og lærlingenes/lærekandidatene til å utvikle egne læringsstrategier og evne til kritisk tenkning;
- stimulere elevene og lærlingene/lærekandidatene i deres personlige utvikling og identitet, i det å utvikle etisk, sosial og kulturell kompetanse og evne til demokratiforståelse og demokratisk deltakelse;
- legge til rette for elevmedvirkning og for at elevene og lærlingene/lærekandidatene kan foreta bevisste verdivalg og valg av utdanning og fremtidig arbeid;
- fremme tilpasset opplæring og varierte arbeidsmåter;
- stimulere, bruke og videreutvikle den enkelte lærers kompetanse;
- bidra til at lærere og instruktører fremstår som tydelige ledere og som forbilder for barn og unge;
- sikre at det fysiske og psyko-sosiale arbeids- og læringsmiljøet fremmer helse, trivsel og læring;
- legge til rette for samarbeid med hjemmet og sikre foreldres/foresattes medansvar i skolen;
- legge til rette for at lokalsamfunnet blir involvert i opplæringen på en meningsfylt måte.

Her er det mye å hente!

Neste kapittel er:

Fag og timefordeling:

Her står beskrevet hvor mange timer elevene skal være på skolen i de forskjellige alderstrinnene, samt hvor mange timer de skal ha i hvert fag i løpet av 1-7klasse, ungdomsskolen eller videregående opplæring.

Skoleeier fordeler timene på de ulike årstrinnene.

Kommunene kan også søke om å utvide skoledagen eller om å disponere timene annerledes.

I tillegg gir Kunnskapsløftet åpning for en 25 % omdisponering av timene i enkelte fag når det antas at dette fører til bedre måloppnåelse.

Siste del er:

Læreplaner i fagene:

- som igjen i hvert fag er delt inn i
- Formålet med faget
- Hovedområder i faget
- Timetall i faget
- Grunnleggende ferdigheter i faget
- Kompetansemål i faget
- Vurderinger i faget

Altså et temmelig omfattende dokument, dette Kunnskapsløftet! Som om ikke dette skulle være nok, (de fleste lærere opplever det som mer enn nok...) så opererer enhver kommune med respekt for seg selv som skoleeier, med en egen plan for virksomheten der. Denne kalles strategisk plan.

Strategisk plan

- er skoleeiers, altså kommunens eller fylkeskommunens satsingsområder for skolen for en fireårsperiode. Ønsker de å prioritere språkopplæring? Regneferdigheter? Naturfagene? Skolemiljø? I kommunene er det oppvekst og kultur sjefen som bruker dette som et styringsdokument overfor rektorene, som bringer dette med seg til skolen hvor dette må inkorporeres i skolens egen virksomhetsplan.

Virksomhetsplan

Hver skole utarbeider en fireårig virksomhetsplan i samarbeid mellom rektor og lærere eller lærerrepresentanter. Her må strategisk plan gjenkjennes, og i tillegg kan den romme skolens egne ønsker for sin virksomhet. For eksempel gård-skole samarbeid eller annet. Dersom skolene har mer piff igjen, og det har merkelig nok rektorer alltid, så lager skolene sine årsplaner, med utgangspunkt i virksomhetsplanen.

Både strategisk plan og virksomhetsplan fører et språk som egner seg mer for politikere enn pedagoger, og mange lærere erfarer at det er vanskelig å forbinde seg med disse planene på grunn av dette. Det kan være ganske slitsomt å skulle gjennomføre et stykke 35 arbeide når så mange styrende krefter har høye ambisjoner på deres vegne. Dette gjelder også i høy grad Kunnskapsløftet. Derfor er mange lærere i en daglig situasjon hvor de opplever at de blir avkrevd langt mer enn de makter, og dette er et både slitsomt og sårbart utgangspunkt for et samarbeid med en gård. Det som i en overskuddssituasjon ville vært mulig å vurdere som et spennende pedagogisk prosjekt, vil for de langt fleste fortone seg som "enda et fjell å bestige"...

Men gi ikke opp! En evalueringsrapport fra samarbeidet gård – skole i Levanger kommune konkluderer entydig med at både lærere og foresatte opplever gårdsundervisningen som veldig positiv. At lærerne ser at den ekstra innsatsen, som jo alltid må legges inn når det er oppstart av nye arbeidsmetoder, fører til engasjerte elever og god mestring for de som ofte taper innenfor skoleveggene. Nøkkelen til å overkomme dørstokkmila ligger i informasjon. I klare mål og god kommunikasjon. Mellom bonde og lærer.

NTB:(Lærerplanverket er igjen i støppeskjen. Når den overordnetdelen trer i kraft, vil denne delen av elæringsprogrammet bli oppdatert.)

